Департамент культури і туризму Полтавської
обласної державної адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва
імені Олеся Гончара

Серія «Сучасні українські письменники»

Несподіваний і загадковий Андрій Любка

Інтелект-реліз
Випуск 32

Полтава – 2021

УДК 821.161.2.09Любка
Н 55

Укладач: Наталія Фенько

Несподіваний і загадковий Андрій Любка : інтелект-реліз / укладач Н. Фенько ; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара. – Полтава, 2021. – 16 с.

Видання із серії «Сучасні українські письменники», присвячене творчості українського романіста, поета, перекладача та есеїста Андрія Любки (1987). Незважаючи на доволі молодий вік, автор має своїх читачів і не боїться критики.

Для фахівців, що працюють з молоддю та шанувальників актуальної української літератури.

Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара, 2021

Хто би колись подумав, що хлопчина з невеличкого містечка Виноградова на Закарпатті, який ріс без батька, в молоді літа встигне зробити те, чого інші до глибокої старості не досягають. Здобув вищу освіту у двох університетах (зокрема за кордоном). Переміг у Міжнародному конкурсі молодих митців на стипендію Міністра культури Польщі і навчався у Варшавському університеті, випустив у світ ряд поетичних та прозових збірок. Володіє п'ятьма іноземними мовами. Перекладає поезію з польської, сербської, хорватської, англійської. А твори письменника вже перекладені 12-ма мовами світу.

Андрій Любка народився 3 грудня 1987 року в Ризі (Латвія), де тоді навчалася його мама. Довгий час мешкав у місті Виноградові Закарпатської області. Закінчив Мукачівський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою.

З 2005 по 2009 навчався та отримав ступінь бакалавра з української філології Ужгородського національного університету. 2006-2008 року очолював студентський парламент цього ж університету.

2012-2014 навчався у Варшавському університеті, де отримав ступінь магістра з балканських студій.

Живе в Ужгороді. Одружений, має донечку.

Вірші та переклади Любки друкувалися у журналах «Київська Русь», «ЩО», «Всесвіт», «Потяг-76», «Post-Поступ», альманах «Джинсове покоління», «Карпатська саламандра», «Корзо», «Кур'єр Кривбасу» тощо.

Любка є членом літоб'єднання «Ротонда». 2012 року разом із Dj Dimka Special-K видав альбом аудіовіршів «Перед вибухом поцілуємося». Андрій – частий учасник багатьох українських і міжнародних культурних заходів у Берліні, Варшаві, Києві, Празі, Стамбулі, Кракові, Інсбруку, Лейпцігу, Львові, Одесі, Харкові, Дармштадті.

Колумніст видань ART Ukraine, Радіо Свобода, Контракти, Збруч. Гостьовий редактор спеціального числа польського журналу «Tygiel Kultury», присвяченого сучасній українській культурі (Лодзь, 2010).

Член Українського ПЕН (Українська громадська організація, створена з метою захисту свободи слова та прав авторів, сприяння розвитку літератури та міжнародному культурному співробітництву. Входить до мережі національних центрів Міжнародного ПЕН. Український центр Міжнародного ПЕН був заснований восени 1989 року у стінах Спілки письменників України. Першим президентом організації був обраний український поет Микола Вінграновський).

Автор поетичних збірок «Вісім місяців шизофренії», «Тероризм», «Сорок баксів плюс чайові». Автор романів «Малий український роман», «Карбід», «Твій погляд. Чіо-Чіо-сан». Має збірки короткої прози «Кілер. Збірка історій», «Спати з жінками», «Кімната для печалі», «Саудаде», «Кілер+». Є автором ряду перекладів іншомовних авторів з польської, хорватської. Також до збірки «Антологія молодої поезії США» (2016) увійшли такі переклади Андрія Любки:

Л. Ламар Вілсон «Дорогий дядечко Сем»;

Джулія Елізабет Гуез «Епілог», «Яким би могло бути повноліття на Півдні», «Молочний зуб»;

Брендон Крайтлер «Джон Вейн на муніципальному показі»;

Марк Маккі «І Господь Бог робив одяг зі шкіри»;

Стівен Мотіка «Ніч серед дубів»;

Самотній Христофор «Справжня любов», «Імператор, він мов цілковитий контроль»;

Закарі Шомберг «Що мене вб'є», «Озеро», «Прекрасний острів».

Окремі вірші автора перекладено англійською, німецькою, сербською, португальською, російською, білоруською, чеською та польською мовами.

Премії та стипендії:

Лауреат літературної премії «Дебют» (2007);

Лауреат літературної премії «Київські лаври» (2011);

Гість письменницької резиденції, стипендіат «Homines Urbani» Stowarzyszenie Willa Decjusza, стипендіат в Кракові, Польща (2009);

Гість письменницької резиденції, стипендіат Ventspilshouse, Латвії (Вентспілс, 2010);

Стипендіат програми міністра культури Польщі «Gaude Polonia», Польща (2010 та 2012 року);

Гість письменницької резиденції, стипендіат Internationales Haus der Autorinnen und Autoren Graz (Грац, Австрія, 2012);

Один із кураторів Міжнародного літературного фестивалю «Київські лаври-2009; 2013»;

Один із кураторів Міжнародного поетичного фестивалю Meridian Czernowitz;

Лауреат літературної премії Фонду Ковалевих за найкращу прозову книжку року (2017);

Лауреат премії імені Юрія Шевельова за модерну есеїстику («Саудаде», 2017.

Література завжди була для Андрія найважливішою. Навіть коли працював в політичному секторі й ходив на роботу, завжди повертався до неї. Усвідомлював, що робота це просто інструмент для заробляння грошей на оренду квартири і життя. За студентських років не просто хотів писати, а прагнув вести ще й відповідний спосіб життя. І цей спосіб життя уявлявся не як в Умберто Еко, який сидить затвірником у бібліотеці, а як у паризької богеми 20-х років: виступати в кафе, вилазити на стіл, щось вигукувати. Те, що письменництво – це робота, зрозумів згодом. «Письменництво – це такий собі добровільний карантин і самоізоляція» – говорить Андрій Любка.

Андрій перечитує написане вголос ще під час роботи з текстом. Вважає, що його книги не можна читати на голодний шлунок, адже про їжу пише так, ніби про симфонію…, можливо тому, що пише голодним. Коли поїсть – хоче спати, тому під час роботи відтягує момент якомога далі, пише годинами, поки світла голова. Можливо, так «смачно» пише, бо сам хоче їсти.

Сідаючи «вранці» за роботу (зазвичай це друга половина дня), відкриває написане вчора і починає зачитувати, аби вловити тональність і продовжити в тому ж ритмі. Пише запоями. Під час роботи над текстом намагається нікуди не

їздити, не ходити, ні на що не відволікатися, адже кожна пауза дає стилістичну тріщину.

Вважає, що карантин і скасування основних книжкових подій вплинули на книжковий ринок критично: книги не продаються, бо немає нагоди їх купувати. Зазвичай з «Книжкового Арсеналу» в Києві чи Форуму видавців у Львові відвідувачі повертаються з торбами, повними книг, які потім читають цілий рік. Зараз цієї можливості любителів книги позбавили. Деякі видавництва закриваються, а решта відчуватимуть згубні наслідки карантину ще протягом тривалого часу. Адже видавництво по-українськи – бізнес, який довго окуповується. За перші декілька місяців новинка продається досить швидко, розлітається приблизно 40% накладу, а решта розпродується протягом двох років.

В тому, що люди не читають вважає винною відсутність державної політики підтримки книгарень. Якби місто запровадило символічну орендну плату для книгарні в одну гривню, то можливо вони й відкривалися б. Але комерційну оренду районні книгарні, на відміну від банків, аптек чи ломбардів, потягнути не можуть.

Так, є інтернет і сайти книгарень чи видавництв. Але мешканці райцентрів або сіл підуть туди тільки цілеспрямовано, якщо вони чітко знають що хочуть.

Раніше Андрій Любка вів доволі активне суспільно-політичне життя і дуже хотів піти у політику. Перше інтерв'ю письменника у загальноукраїнській газеті «Україна молода» 2007 року мало таку назву: «Я помру або молодим письменником, або старим президентом». Справді думав, що стане президентом, і навіть робив для цього певні кроки. Потім хотів бути народним депутатом України. Тепер все це пригадує як якусь маячню. Говорить, що, мабуть, тоді в ньому промовляв юнацький максималізм і цей період треба було просто пережити, хоча, частина політичного темпераменту все ж таки залишилась. Продовжує писати колонки на політичні теми, хоча активна політика його більше не цікавить. Гадає, що в активній політиці можна менше змінити, аніж поза її межами. Бути частиною якоїсь політичної партії одразу обмежує здатність вільно висловлюватися, приналежність до певних політичних сил автоматично дискредитує твої погляди в очах інших.

Письменник вважає, що по темпераменту не підходить для політики. Є дуже авторитарною людиною, швидко дратується, якщо щось йде не по-його, але у спокійному стані – демократ.

Андрій вважає, що культура є частиною політики. Політика – це форма організації українського суспільства, а культура є одним із фундаментальних базисів. Вважає, що винищення, наприклад, слов'ян, перетворення східноєвропейських країн у Другій світовій війні на колонії, де люди мали вимерти, а решта мала займатися сільським господарством було продиктовано культурою і науковими досягненнями. Німці казали: у нас є Фауст, Бетховен, у нас є велика наука, ми ліпші, ми вищі, а решта – дикі варвари, їх треба винищити. У цьому сенсі, вважає письменник культура, безумовно, є частиною політики.

Андрій Любка вважає, що можна не писати колонки на політичні теми, не бути членом політичної партії, і навіть не ходити на вибори, але те, що ти робиш є

частиною великого політичного процесу. Письменникові подобається пояснення, чому насправді почалася Перша світова війна – не тому, що у Сараєві вбили Франца Фердинанда, не атентат Гаврила Принципа; йшлося про те, як за сорок років до війни змінилося мистецтво. Світосприйняття людства трансформувалося, воно дійшло до деструктиву, до межі, і уся ця змінена парадигма виливалася в абстрактних формах, зокрема в кубізмі, в конфлікті фігур на полотні, в пошуках нових форм і нової мови. Світ виявився застарим для нового мислення. Світ не встигав за пертурбаціями. Мова змінилася, а світ залишався старим. Щось мало відбутися. І відбулося. Війна, на погляд письменника, почалася прямо з цих полотен.

Письменник деякий час вважав, що у Міністра культури більше важелів впливу, ширше поле для маневрів. Але пізніше зрозумів, що це також не так. Ймовірність провести швидкі зміни – це утопія, яка потоне в купі папірців, службових записок, затверджень і «мокрих печаток». До прикладу, говорить Андрій Любка: «В Українському інституті книги програму перекладу запускали три роки! Три роки знадобилося для того, аби розробити механізм, виділити окрему статтю бюджету. Ба, навіть й зараз угоди з іноземними видавцями укладати не можна, бо немає механізму виплати винагороди – для цього теж треба ухвалювати новий закон. І над цим працювали справжні професіонали, вони буквально прогризли цю бюрократичну стіну!»

Першим рішенням на посаді міністра культури України (якби Андрій ним став) був би безкоштовний вхід у всі музеї людям до 21 року – якраз у період коли формується їхня система координат. Це те, що він бачив в Австрії, і те, що хотів би імплементувати у нас, адже на вартості квитків до музею держава все одно заробляє небагато.

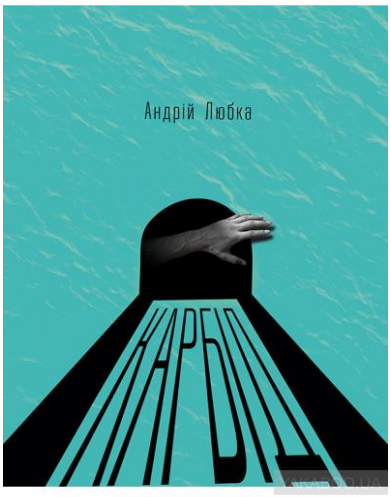

Якщо Ви ще не знайомі з творчістю Андрія Любки, роман **«Карбід»** стане найкращим знайомством з популярним українським письменником. Серед усіх творів Андрія Любки цей роман є одним з найвідоміших. «Карбід» – пригодницький роман, що був опублікований літературною корпорацією Meridian Czernowitz у 2015 році.

Головний герой цього твору – учитель на прізвисько Карбід з невеликого містечка Ведмідь на кордоні зі Словаччиною – людина особлива. Він мріє, щоб Україна, нарешті, потрапила до Євросоюзу і виношує план, як скоріше її інтегрувати. Мрійник Карбід планує викопати тунель, по якому українці потроху перейдуть до Європи. Цю витівку підтримує місцевий криміналітет і навіть мер, але у них свої корисливі цілі: переправляти тунелем контрабанду, практично в промислових масштабах. Тунель будують у центрі міста під виглядом спорудження фонтану, що має відкритися на день Незалежності України. Перед відкриттям тунелю контрабандисти вирішують, що ідеалістичний Тис (Карбід) їм лише заважатиме і вирішують позбавитися його. Тис підслуховує

їхню розмову і вирішує втікати тунелем до Угорщини. Він із своєю дружиною вночі ховаються у тунелі, але робітник вирішує перевірити функцію фонтану і через те, що не всі труби з'єднані, вода починає заповнювати тунель закритий з обох боків. Роман закінчується тим, що Тис із дружиною залишаються замкненими у тунелі, який поступово наповнюється водою.

Інколи зустрічаються книги, які змушують не просто сміятися, а реготати. «Карбід» – саме такий твір. Хоча є в ньому і своя трагедія, і навіть не одна. З розвитком сюжету вся веселість потроху зводиться нанівець, а на перший план виходять соціальні проблеми. Але це анітрохи не применшує цінності книги. Завдяки цікавому і динамічному сюжету читається вона легко і дозволяє прекрасно відпочити в її компанії.

«Кімната для печалі» – нова збірка сюжетно не пов'язаних між собою оповідань Андрія Любки, які, однак, можна вважати й романом, якщо прийняти тезу, що головним героєм цього роману є самотність. Покинуті, ревниві, зовсім юні й поглинуті спогадами про вже прожите життя – герої оповідань письменника на межі відчаю знаходять власне місце для плекання туги, кімнату для печалі, захисну мушлю. Знаходять, бо знають: саме самотність – найприродніший стан людини.

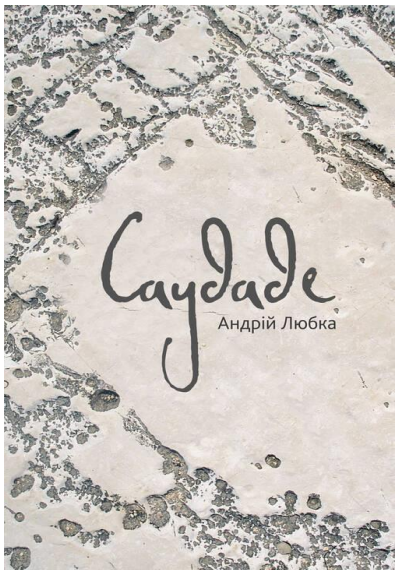

Як і в інших українських письменників, що регулярно дописують до різних медіа, в Андрія Любки виникла потреба видати збірку своїх колонок та інших текстів у форматі книжки. **«Саудаде» (2017)** – це 63 історії, які важко однозначно назвати оповіданнями, нарисами, есеями чи тревелогами, але в яких є дещо від кожної з цих жанрових форм. Попри те, що ці тексти вже були представлені на огляд читачам, книжка не є хаотичним зібранням: її історії здебільшого плавно перетікають одна в іншу й концентруються навколо кількох спільних тем.

Винесене в назву слово «саудаде», яке означає суміш меланхолії й ностальгії, натякає читачам на плинність усього навколо, а також на смуток за цією мінливістю, на чому, власне, й зосереджені тексти книжки. При цьому автор і ностальгує й рефлексує над змінами в собі, зауважуючи власне дорослішання, й торкається змін у зовнішньому світі, віддаючись легкому суму за контрастністю того, що було і що стало.

Тема плинності неодмінно передбачає появу образу води (якої у збірці немало: Тиса, Дунай, сербська радіопередача про рівень води в річках). Але мова не стільки про конкретні водойми, скільки про образ річки («двічі в одну річку…»). Для відчуття саудаде надважливим є переживання відмінності між

двома входженнями в нібито ту саму річку, те саме селище, у той самий географічний простір, який виявляється з часом геть іншим простором культурним чи принаймні буттєвим. Адже якщо згадати суть відомої фрази Геракліта, то те, що ми осягаємо між двома входженнями в ту ж ріку – це і є буття. Тож Любка пропонує нам посумувати над крихкістю світу: увійшов один раз – і ти посеред великої цивілізації, увійшов вдруге – і ти бачиш лише її руїни. Все тече – і це привід віддатись світлій печалі.

Тож «Саудаде» – книга буття і книга змін. Щоправда, у збірці йдеться не про глобальні падіння імперій і занепад культур, а про дуже локальні й малопомітні процеси. На дрібних деталях і дуже побутових речах автор показує те, що ми втратили чи продовжуємо втрачати: на прикладі човленту (страви з квасолі, м'яса й крупи) Любка виявляє, як із наших територій зникли євреї. Євреї зникли, а страва, яку їм було так зручно зберігати теплою на шабат, лишилась. Або рибальський цвинтар на місці, де колись, до зміни річища, текла Тиса. Річка зникла, а традиція ставити надгробки у вигляді човнів залишилась.

«Саудаде» постійно демонструє нам зміни й викликає легкий сум за тенденціями цієї змінюваності. Скажімо, колись на Одещині на кордоні з варварами провів роки заслання Овідій, а що там зараз? Правильно, рибалка, якому пам'ятник Овідію видається пам'ятником невідомому солдату. Часи минули, варварство лише трохи видозмінилось.

Також тексти «Саудаде» концентруються навколо явищ периферії. Автора цікавлять не мегаполіси, а маленькі й маловідомі поселення, провінційні явища, деталі й усілякі дрібнички, які не роблять світу погоди й не рятують вас на безлюдному острові, але лишаються милими серцю й таки змушують вас їх на той безлюдний острів тягнути. Якщо Любка береться говорити про відомих людей (наприклад, Бартока), то його цікавить зв'язок цього великого імені з маленьким населеним пунктом, у якому той давав свій перший концерт. Тобто в фокусі тексту опиняється не велике й видатне, а не менше важливе для автора явище периферії. Така стратегія – писати про мале чи провінційне з одного боку вписується в загальну тенденцію недовіри до метанаративу. Цікавість до незначних щоденних випадків цілком аналогічна цікавості до родинних саг, коли важливим постає індивідуальний маленький досвід, а не сенсаційна постать, вписана на скрижалі історії.

А з іншого боку, якщо говорити про географію історій Любки, ці тексти цілком вкладаються у сьогоденний туристичний тренд, коли увага приділяється не великим історичним і туристичним центрам, а менш відомим географічним точкам, не позбавленим своєї привабливості. «Щоб зрозуміти країну, треба побувати вдома у людей із провінції», – пише Любка. Тож всю автентику й сіль автор шукає на периферії, а частину текстів «Саудаде» кортить прочитувати як тревелог маловідомими місцинами України й не тільки. Скажімо, есей «Веселий цвинтар» знайомить з оригінальним цвинтарем румунського села Сепинца, «Сума культур дає безкультур'я» – із селищем Овідіополь на Одещині, де перебував у засланні Овідій. Мандрівні тексти Любки спонукають не лише подорожувати, а й

цікавитись провінційними пам’ятками, розкопувати мікроісторію свого краю. Адже провінційне не означає вторинне.

Автор називає тексти «Саудаде» оповіданнями. Якщо братись прочитувати книжку як різновид автобіографічної прози, одразу впадає в око, що вона орієнтована на дуже конкретного читача. Протягом книжки ми дізнаємося, як Любка (чи його ліричне «Я») «подорослішав», тобто став любити класичну музику, дивитись «Лебедине озеро» в усіх доступних операх світу і що він принаймні три тексти поспіль читає Овідія, до того ж не такий мейнстрім, як «Метаморфози» чи «Мистецтво кохання», а «Скорботні елегії» й «Послання з Понту». Коротше, перед нами інтелектуальний герой популярної прози, який весь час подорожує, щось досліджує і прославляє прості радощі життя. «Саудаде» провокує пам’ятати про ті народи, яких з нами більше немає, цікавитись своєю мікроісторією й сприяти розвитку локального туризму.

І важко не погодитись, цього не так вже й мало.

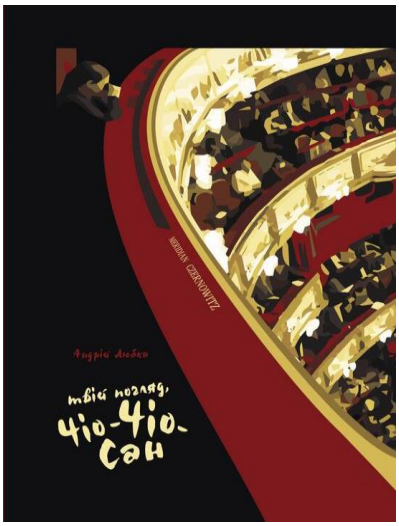

У потоці сучасної прози, що відбиває ідейно-стильові тенденції посмодерністського письма, зокрема в аспекті взаємодії, синтезу різних видів мистецтва, вирізняється роман Андрія Любки **«Твій погляд, Чіо-Чіо-сан»**. Твір переміг у номінації «Краща книга 2018» в рамках щорічного літературного конкурсу «Книга на Миколая» на Закарпатті. Роман молодого автора здобув великий розголос в засобах масової інформації – від беззастережного схвалення до категоричного неприйняття.

У цьому романі автор йде за героєм, розкриває його поступово. «Твій погляд Чіо-Чіо-сан» – психологічний трилер. Це книга про сучасну Україну, в якій автору вдається утримувати напругу і змушувати читача зацікавлено слідкувати за розвитком подій. Історія, що починається як традиційний детектив, згодом постає віддзеркаленням актуальних суспільних проблем.

Сюжет книги «Твій погляд, Чіо-Чіо-сан» зав’язаний на прагненні помсти. Головний герой, Марк Задорожний, внаслідок аварії втрачає дружину Ралуку. Її на пішохідному переході збиває п’яний суддя Микола Зінченко. Коротке розслідування доводить, що суддя був не таким уже й п’яним, а жінка, начебто, з’явилася зненацька. Ще й дорогу переходила за декілька метрів від визначеного місця. Суд виправдовує Зінченка, і він повертається до виконання своїх службових обов’язків. Тобто зав’язку роману побудовано на типовій для сучасних українських реалій ситуації, коли всі звикли до того, що можновладці зазвичай уникають покарання, тому простіше проковтнути трагедію і забути про неї. Але забуття прийшло не до всіх.

Марк глибоко переживає втрату дружини і прагне помсти. Він вирішує, що, як справжній «лицар справедливості», не чіпатиме родину Зінченка, але вб’є самого суддю. Так виглядає план головного героя, який до того ж бачить себе лише у променях світла. Чоловік хоче довести всім, що зло обов’язково буде

покарано, що суддівська кругова порука має зазнати краху. Вбивство Миколи Зінченка стає головною метою Марка, яка затьмарює все інше. Фактично це єдине, що ще тримає його на землі. Але чи знайде він спокій, здійснивши цей акт помсти?

З розвитком сюжету напруга зростає. Герой, який спочатку виглядає як жертва обставин, поступово перетворюється на злочинця. Марк детально планує вбивство, роздумує над тим, яку зброю краще обрати і коли саме здійснити напад. Поступово через недосипання й маніакальні думки чоловік починає скрізь вбачати загрозу. Йому здається, що за ним стежать. Хоча насправді він сам із кабінету свого офісу спостерігає за будинком судді, вистежує його дружину і з фейкового аккаунту в соцмережі слідкує за донькою свого ворога. Всі ці та інші події приведуть читача до приміщення суду, де герой запланував здійснити свою показову кару.

Перед нами добре прописаний персонаж, який розкривається поступово. Спочатку ми бачимо лише розчавлену людину, життя якої змінила трагедія. Але, заглиблюючись із автором у думки головного героя, його спогади і плани, розуміємо, наскільки стереотипним може бути наше сприйняття. Те, що людину спіткало горе, не завжди має свідчити на її користь.

Поступово з'ясовується, що Марк у стосунках із покійною дружиною був імпульсивним і дещо тиранічним. Маніпулював нею й тонко впливав на її рішення. Вважав жінку здібною, але себе – куди розумнішим. При цьому ще й не цурався красти ідеї Ралуки і видавати їх за власні. Навіть у моменти, коли Марк переконує себе, що насправді у їхніх стосунках «…вона керувала, вона задавала тон», це скидається на намагання переконати себе у власній правоті. Дії ж героя, доводять протилежне. Він завжди веде розмову так, щоб підштовхнути дружину до прийняття потрібного йому рішення: чи то переїзду до Ужгорода, чи то підняття на круту скелю, чи то аборту. Повний психологічний портрет героя вимальовується завдяки флешбекам, які чітко відмежовано від поточних подій.

З плином сюжету відбувається усвідомлення нашої власної стереотипності. Суддя чомусь занадто стримує свої «мажорські» нахили. Та й виглядає нетипово: слідкує за особою, займається спортом, не відвідує гучних заходів, дотримується суворого розкладу в роботі. Письменнику вдалося змалювати обох ключових персонажів так, що в певний момент читач уже не знає точно, на чиєму він боці.

У процесі оповіді Андрій письменник показує, наскільки упереджено може сприйматися подія. На початку роману, кожна людина виконує свою стереотипну роль, але з розвитком сюжету читач почувається пійманим на гачок. Через часті реальні підтвердження суспільних стереотипів ми повсякчас не можемо усвідомити, що є люди, які виходять за рамки усталених шаблонів. Межа між добром і злом поступово розмивається.

Книга «Твій погляд, Чіо-Чіо-сан» здатна зачепити сучасного українського читача, оскільки порушені тут проблеми близькі і знайомі кожному. Для одних через власний життєвий досвід, для інших через новини й оповіді близьких. При цьому роман позбавлений надмірного пафосу чи зосередженості на больових точках.

Наскрізною темою постає проблема безкарності можновладців. Хоч би якого злочину винуватцем стала впливова особа, вона може відкупитися й уникнути покарання. Навіть якщо внаслідок цього злочину загинула людина. Настрої суспільства з цього приводу яскраво ілюструє емоційна відповідь Марка на опис аварії поліцейським: *«П'яне багате чмо збило молоду дівчину на пішохідному переході, а ви його покриваєте, бо він суддя, і підливав йому мер, у якого самого руки по лікті в крові. Я ще доб'юся справедливості, не лише суддя сидітиме, а й ви всі, продажні шкури, гнитимете в тюрмі! Революція гідності, нова поліція, реформи! – кривлявся я. – Та ви спсилися вже так, що далі нікуди!»*.

Окрім ключової проблеми – вседозволеності й корумпованості влади – Любка зачіпає ще декілька актуальних тем. Зокрема: функціонування церкви як бізнес-структури, взаємини України та Європи, робота сучасних медіа, тіньовий ринок зброї, що актуалізувався з початком військових дій.

Також порушено проблему абсурдності ставлення суспільства до християнської доктрини й релігії загалом. Глибоко віруючі християни дотримуються якихось іще язичницьких обрядів та народних прикмет. Ці перемежовані традиції формують наше сьогодення. *«Накритий стіл для них важить більше, ніж символ народження чи воскресіння Ісуса. Люди вірять у кістки, невідомо чиї мощі, хоча в Біблії немає ні слова про поклоніння скелетам. Святі мали б ставати прикладом – як діяти, як жити, натомість сліпі маси обціловують стародавні трупи. Приносять на Водохреще воду, п'ють її, кроплять усі закутки в хаті, ніби й не знають, що Бог усюдисущий. Моляться ввечері, щоб зранку почитати гороскоп. Стукають по дереву, вішають над дверима підкови й віночки, хоча це чисте язичництво. Абсурд!»*

В уривках, що стосуються роботи сучасних українських медіа, згадано про ситуації зумисного ігнорування певних подій. Деякі видання, аби залишитися на плаву, здатні поступитися своїми етичними принципами. Мало хто готовий провести власне журналістське розслідування, коли справа стосується впливових громадян. Тим паче, коли йдеться про місто, де майже всі всіх знають.

Усі ці підтеми підсвічують головну проблему й дають змогу побачити цілісну картину. Автор вдало розставляє акценти, зосереджуючи увагу на центральній темі, а інші використовуючи як додаткові ілюстрації, які не розсіюють, а підсилюють бажаний ефект.

Соціальна проблематика привертає увагу читача, викликає відчуття нагальності, але при цьому на першому плані залишається динамічний сюжет.

Гостра соціальна проблематика – не єдина особливість роману Андрія Любки. Окремої уваги заслуговує мова книги. Оскільки головний герой називає себе «вільним інтелектуалом», то зрозуміло, що і говорити/мислити він має відповідно. Але автору вдається втриматися від надмірної філологічності й дозволити своєму героєві вживати розмовну лексику, що підсилює певні пласти оповіді. Як, наприклад, у цьому уривку: *«… Як там кажуть? Коли місто засинає, прокидається мафія. Поки я п'яний спав, темні ділки тихо робили свою роботу. Користуючись власним становищем і зв'язками, замітали сліди: фальсифікували документи, свідчення, дзвонили високопоставленим друзям,*

родичам і компаньйонам, підплачували там, де потрібно, і погрожували тим, хто потенційно міг не скоритися».

Роман захоплює динамікою оповіді. У процесі читання складається враження, ніби дивишся гостросюжетний фільм, а не гортаєш сторінки книги. Настільки жваво й динамічно описані і зовнішні, і внутрішні зміни в житті головного героя. Кінематографічний – ще одне слово для характеристики роману «Твій погляд, Чіо-Чіо-сан». Книжку було б доволі просто екранізувати, що нині також актуально, в час зростання цікавості з боку української кіноіндустрії до класичних і сучасних вітчизняних текстів.

Уже в саму назву роману вкладено натяк на відому оперу «Мадам Баттерфляй» Джакомо Пуччіні. Пізніше ми дізнаємося, що іменем головної героїні цього твору – Чіо-Чіо-сан – Марк називав дружину. По тексту розсіяно згадки про різні постановки опери, її окремі епізоди. І вона супроводжує й кульмінаційний момент зрушення внутрішнього стану головного героя.

У психологічному трилері Андрія Любки присутні також відсилання до Овідія й Гомера.

Що стосується найважливішого, а саме висновків і прозрінь, які відкриються перед Марком наприкінці його розслідування та про те, чи вдасться герою зробити переворот в українському суспільстві – читайте в романі Андрія Любки «Твій погляд, Чіо-Чіо-сан».

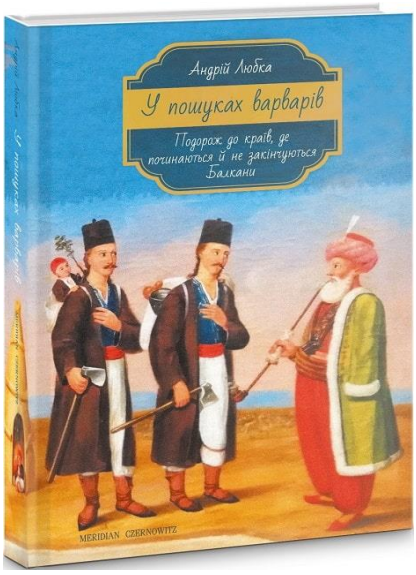

Книжка Андрія Любки **«У пошуках варварів. Подорож до країв, де починаються й не закінчуються Балкани»** потрапила до короткого списку у номінації **«Книга року ВВС-Есеїстика-2019»**. Це розповідь про землі й народи між Одесою та Трієстом, про краї, де починаються й не закінчуються Балкани. Це приватний щоденник численних подорожей до популярних місць, столиць, але також до загублених у часі й просторі провінцій та невизнаних республік. Чому серби не люблять хорватів, а словенці не вважають себе балканцями, як Дунай не лише ділить, а й сполучає Європу, де й коли македонські даїшники видурюють хабарі, в яку дівчину з Бухареста автор міг би закохатися, скільки можна випити ракії в Сараєві й узо в грецькій таверні – про це та інше Любка розповідає інколи з гумором, а інколи й по-науковому ретельно, долає кордони і ставить під сумнів стереотипи, знайомиться й свариться, шукає нічліг і вдає із себе словака – одне слово, робить усе, що й треба робити, шукаючи варварів.

Зі слів Андрія Любки, цю книгу він написав, аби розвіяти більшість стереотипів про Балканські країни, які побутують в Європі, та й в Україні зокрема. Втім, самих стереотипів на сторінках книжки зовсім не бракує: деякі упередження письменнику таки вдається розвінчати, а деякі міфи тільки отримують зайвий раз підтвердження. Тим не менше, «У пошуках варварів» – це передовсім цікава подорож, а не інформаційний довідник. Автор, який навчався

на факультеті балканістики, згодом спеціально об'їздив усі країни Балканського півострова, аби не тільки в теорії, а й на практиці здобути особистий досвід знайомства із місцевими людьми, звичаями, порядками, культурою та природою.

Як результат – маємо збірку відмінних художніх репортажів з кожного міста, містечка чи селища, в котрому зупинявся А. Любка. Поряд з детальними описами принад тієї чи іншої місцини (здебільшого – її нетуристичних, непопулярних «фішок») письменник подає власні рефлексії на тему кордонів, сусідства, заплутаної історії регіону та її подальшого впливу на долю тутешніх народів. Книга-мандрівка стає книгою-роздумами, а читач від того тільки виграє.

Не бракує в «У пошуках варварів» і фірмового іронічного (в тому числі, самоіронічного) стилю автора, різних легких дотепів і жартів, тож читання не тільки цікаве, а й легке. Чи знайшов Андрій Любка варварів? Раджу дізнатися з книги. Читайте, впевнена, ви обов’язково відчуєте щось особисте, тільки ваше, і зрозумієте, що варвари не такі вже й страшні.

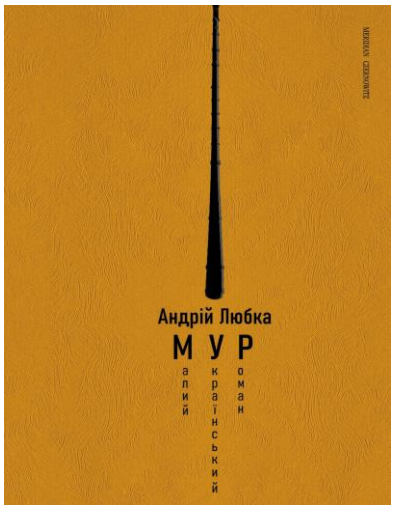

«Малий український роман» – книга про літературний процес в Україні. Хоч Андрій Любка і стверджує, що це роман-розвага, проте насправді не все так просто. Ідею автор виношував ще зі студентських часів. Завжди хотілося написати щось веселе й провокативне, потролити дійсність, але то часу не було, то перемагала думка, що працювати варто над серйознішими текстами. Тому, якби не карантин, цього роману не було б. На початку березня Андрій закінчив перекладати роман хорватської письменниці Дубравки Угрешич «Музей безумовної капітуляції», почався карантин і всі заплановані виступи й поїздки скасувалися. Автор отримав три місяці вільного часу, тому й вирішив написати роман-розвагу, додати в сірі карантинні будні барв і емоцій.

Книга розповідає про життя молодого поета, його намір упорядкувати власне життя шляхом одруження. Така зав'язка провокує героя до пригадування всіх своїх романтичних пригод і пошук відповідної кандидатури, навколо чого, власне, й будується часом пригодницький, часом романтичний, часом гумористичний сюжет твору. Як зазначив сам автор, його нова книга містить чимало реальних життєвих історій, однак не є автобіографічною.

«Малий український роман» насправді виявився дуже сатиричним, і тут автору можна лише поаплодувати: скільки пафосних стереотипів і перебільшень зрубано однією сокирою, тобто книжкою. У кожній висміяній темі Любка – не новачок і всіляко нам це демонструє. Наприклад, у сцені з курсовою роботою з використання фразеологізмів, яку пише одна з героїнь, головний герой переказує другові свій із нею діалог, де на всі боки сипле «знанням цього питання».

Також із соціальних мереж добре відома любов Любки до риболовлі. І ця тема часто виринає в різних його текстах. Звісно, писати детально й з гумором про те, що добре знаєш, значно цікавіше, але не будемо нівелювати авторські таланти. Усе ж він часто обирає теми, з якими в реальному житті навряд стикався

– історії про кілерів, наприклад (хоча, хто зна, чи не стикався? Це не та професія, про яку не напишеш у резюме чи трудовій книжці). Так ось, щодо риболовлі: для багатьох це заняття – абсолютно незрозуміла трата часу, але у книжках Любки воно так поетизоване, що мимоволі думаєш: може, й собі якось спробувати?

Читається роман легко, хочеш-не-хочеш – будеш вибухати голосним сміхом. Навіть якщо ви десь не погоджуватиметеся з автором, все одно, вірогідно, думатимете: він іронізує чи тут це серйозно? Він заховав під соусом сатири свої переконання чи все-таки рефлексує на тему мейнстріму?

Уже досить довгий період часу Андрій Любка веде щотижневу рубрику «А що читаєте ви?» у Facebook. Розпочата з банальної нудьги, ця затія переросла в систематичний процес, який уже навіть кілька разів скалькували.

Ідея рубрики проста: показати книжку, яку читаєш цього тижня, і подивитися на книжки, що їх читають твої друзі й знайомі незнайомці. Виміряти, так би мовити, середню книжкову температуру у своїй бульбашці.

За роки ця фейсбучна традиція обросла й новими конотаціями. По-перше, вона популяризує читання, як різновид дозвілля. По-друге, дозволяє часом рекламувати вартісну книжку, звертати на неї увагу. По-третє, дає можливість серед моря коментарів вишукувати книжки, які купиш і прочитаєш сам.

Є, втім, і негативні сторони вважає автор рубрики. Найголовніша з них – заздрість. Навіть коли бачиш, що людина читає книжку, яка жодним боком не має стосунку до кола твоїх зацікавлень, усе одно мимоволі заздриш. Адже хочеться прочитати все на світі, а якщо ні, то бодай понадкушувати, ознайомившись з сотнею сторінок, щоб скласти собі враження. Ця заздрість болюча. Бо серед щотижневого потоку строкатих обкладинок абсолютна більшість книг залишається недосяжною для тебе. Не через відстань чи ціну, мова про причину вагомішу – відсутність часу. Усі книжки не перечитаєш ніколи; не просто всі, а навіть ті, що маєш вдома (хіба ж не дивина, що кожна читаюча людина має вдома полицю-другу книжок, до яких ніколи в житті не дійдуть руки?).

Тому доводиться вибирати, йти на жорсткі обмежувальні заходи і вдягати на себе достоту читальні шори. Бо ж якщо хочеш щось пізнати доглибно, то мусиш копати й копати, не відволікаючись на зайве, хоч воно, може, й коштовне. В якийсь момент усвідомлюєш, що справжню насолоду може дати не абияке, а тільки системне читання.

Про роль письменника в добу пост-правди Андрій Любка говорить так: «Писати книги, адже книга – це протиотрута від пропаганди, фейку, брехні та маніпуляцій. Начитана людина знає відтінки, і світ в його глибині та контрастах, вона може відрізнити правду від неправди. У такий спосіб вона може протистояти банальним маніпуляціям. Моя роль проста, її я б не перебільшував, але й не применшував – я пишу».

Список літератури:

Камінська Ю. Поезія в прозі / Ю. Камінська // День. – 2019. – 8-9 трав. – С. 29.

Лук'яшко К. Андрій Любка / К. Лук'яшко // Країна. – 2017. – № 31. – С. 32-34.

Міжнародні перемоги українців у літературній сфері-2017 // Українська літературна газета. – 2017. – 29 груд. – С. 4.

Насмінчук Г. Роман А. Любки «Твій погляд, Чіо-Чіо-Сан»: кримінальний сюжет крізь оптику сценічного дійства / Г. Насмінчук // Слово і час. – 2019. – № 6. – С. 56-61.

Соловей Е. Андрій Любка як дитина зламу століть / Е. Соловей // Дзеркало тижня. – 2018. – 13 січ. – С. 14.

Чадюк М. «Додати в сірі карантинні будні барв і емоцій» / М. Чадюк // День. – 2020. – 14-15 серп. – С. 31.

Чадюк М. «Українські читання в Анкарі» / М. Чадюк // День. – 2019. – 8-9 листоп. – С. 31.

Шелухін В. Андрій Любка. Саудаде / В. Шелухін // Літературна Україна. – 2018. – 4 жовт. – С. 7.

Твори Андрія Любки:

Любка Андрій. Кімната для печалі / А. Любка. – Чернівці : Книги-ХХІ, 2016. – 192 с.

Любка Андрій. Карбід, або Неймовірні трагікомічні пригоди однієї шляхетної людини і цілої зграї мерзотників, які дерлися через кордон водою, небом і суходолом, аж змусили героя опинитися в підземному царстві тіней : роман / А. Любка. – Чернівці : Книги-ХХІ, 2015. – 288 с.

Любка Андрій. Саудаде / А. Любка. – Чернівці : Meridian Czernowitz, 2017. – 192 с.

Любка Андрій. У пошуках варварів. Подорож до країв, де починаються й не закінчуються Балкани / А. Любка. – Чернівці : Meridian Czernowitz, 2019. – 384 с.

Електронні ресурси:

Корба Г. Андрій Любка: іноді романи треба висиджувати, як квочка : інтерв'ю з письменником [Електронний ресурс] / Г. Корба // BBC NEWC / Україна :[сайт]. – Текст. дані. – [Б. м. : б. в.], 2018. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian (дата звернення: 2.06.2021). – Назва з екрана.

Коцарєв О. Андрій ЛЮБКА: «Три книжки, які раджу прочитати» /[Електронний ресурс] / О. Кацарєв // День : [сайт]. – Текст. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: http://day.kyiv.ua/uk/article/media-ukrayinci-chytayte/andriy-lyubka-try-knyzhky-yaki-radzhu-prochytaty (дата звернення: 2.06.2021). – Назва з екрана.

Андрій Любка – український письменник [Електронний ресурс] : [персональний сайт Андрія Любки] // А. Любка. – Електрон. дані. – [Б. м.], 2012-2021. – Режим доступу: http://www.lyubka.net.ua/ (дата звернення: 2.06.2021). – Назва з екрана.

Серія «Сучасні українські письменники»

Несподіваний і загадковий Андрій Любка
Інтелект-реліз
Випуск 32

Укладач Наталія Фенько

Редактор	Г.С. Волкова
Комп’ютерний набір	Н. І. Фенько
Комп'ютерна верстка	О. М. Якубовський
Відповідальна за випуск	С. В. Сичова

Підписано до друку 7.06.2021. 16 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара
36039, м. Полтава, вул. Гончара, 25а
http://libgonchar.org
E-mail:pobugonchara@ukr.net